

België en de Europese begroting

Karel Van Hecke¹

Begrotingen, of ze nu nationaal of Europees van aard zijn, kunnen bezwaarlijk een sexy onderwerp genoemd worden. Vaak gaat het om ingewikkeld en saai cijferwerk voor en door deskundigen ter zake. Nochtans valt veel te leren uit een budget. Dat geldt zeker voor de begroting van de Europese Unie. Het Europees budget raakt immers de kern zelf van het Europees project door het beantwoorden van twee fundamentele vragen. Hoeveel middelen zijn lidstaten bereid te besteden aan de Europese Unie en welke beleidsdomeinen worden door Europa gefinancierd? De omvang en de samenstelling van de Europese begroting geven dus een goed idee van de ambities van de Europese Unie en hebben een onmiskenbare invloed gehad op de richting die de EU is uitgegaan. Daarnaast hebben de vaak turbulente budgetonderhandelingen de politieke geschiedenis van de EU voor een belangrijk stuk gekleurd.

De bedoeling van deze bijdrage is om de Europese begroting op een overzichtelijke en niet-technische manier voor te stellen. De relatie tussen het Europees budget en België wordt daarbij in het bijzonder onderzocht. Het eerste deel behandelt de evolutie van de algemene inkomsten en uitgaven van de Europese begroting. Ook de Belgische bijdragen en ontvangsten worden daarin kort besproken. Het tweede deel bespreekt de huidige meerjarenbegroting (Financieel Kader 2007–2013) van de Europese Unie en de implicaties ervan voor ons land. Het derde deel tot slot schetst de stand van zaken in het herzieningsproces van de Europese begroting, met daarbij weer speciale aandacht voor het Belgisch standpunt.

I. DE EVOLUTIE VAN DE EUROPESE BEGROTING

1. De omvang

De eerste begrotingen van de Europese Gemeenschap waren erg beperkt in omvang (ongeveer 7 miljoen ECU) en behelsden overwegend administratieve uitgaven. Daarna is de grootte van het Europees budget fors toegenomen. In 1970 bedroeg het al 3,5 miljard euro, in 1980 16,5 miljard euro en in 1990 45,6 miljard euro. In 2006 was het EU budget gestegen tot 119 miljard euro.

Ondanks de spectaculaire nominale toename, is de Europese begroting sinds 1995 in reële termen met slechts 8,2% gestegen. Ter vergelijking: in dezelfde periode namen de nationale begrotingen met gemiddeld 23% toe². Bovendien is het Europees budget de laatste jaren geslonken indien het wordt uitgedrukt als percentage van het bruto nationaal inkomen (BNI) van de Unie: van 1,2% aan het eind van de jaren '90 tot nauwelijks 1% vandaag. De beperkte toename van het Europees budget is merkwaardig te noemen als men ziet hoe de Unie tijdens dezelfde periode steeds meer bevoegdheden heeft verworven.

Belangrijk is dat de Europese begroting elk jaar in evenwicht moet zijn en dat de Europese Unie geen geld kan lenen. De Unie kan dus niet meer uitgeven dan de lidstaten betalen en in tegenstelling tot de nationale begrotingen is een begrotingstekort niet toegestaan.

2. De inkomsten

2.1. Het stelsel van eigen middelen

De Europese Gemeenschap werd oorspronkelijk gefinancierd door middel van directe bijdragen van de lidstaten. Die bijdragen werden ruwweg gebaseerd op de relatieve grootte van elk land. Hoewel het Verdrag van Rome al in de mogelijkheid voorzag om een systeem van eigen financiering te creëren, duurde het tot in 1969, na heel wat jaren van onenigheid³, vooraleer een akkoord werd bereikt over de invoering van het systeem van 'eigen middelen'. Het stelsel van eigen middelen wordt vastgelegd in zogenaamde eigenmiddelenbesluiten⁴ die

de financieringsbronnen en -modaliteiten van de Europese begroting regelen. Het vijfde en tot nog toe laatste eigenmiddelenbesluit dateert uit 2000⁵.

Het huidige stelsel van eigen middelen bestaat uit vier categorieën, waarbij de eerste twee als traditionele eigen middelen⁶ worden omschreven:

- De douanerechten die aan de buitengrenzen worden geïnd ter uitvoering van het gemeenschappelijk douanetarief. De douanerechten worden geheven door de lidstaten die 25% mogen inhouden als inningskosten.
- De landbouwheffingen die sinds 1962 in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid worden geheven over de handel in landbouwproducten met niet-lidstaten. Tot deze categorie behoren ook de heffingen over de productie en opslag van suiker en isoglucose. Deze laatste heffingen hebben een intracommunautair karakter.
- De middelen uit de belasting over de toegevoegde waarde, voor het eerst gebruikt in 1980. De BTW-middelen worden berekend op basis van een theoretische geharmoniseerde BTW-grondslag voor elke lidstaat⁷. De BTW-grondslag wordt afgetopt op 50% van het bruto nationaal inkomen van elke lidstaat⁸. Het maximale BTW-percentages bedraagt 0,5% van de grondslag⁹. De BTW-middelen vormen dus geen echte bron van eigen middelen maar zijn eerder een methode voor de berekening van de nationale bijdragen.
- De BNI-middelen. Deze middelen, die in 1988 werden ingevoerd, worden geïnd op basis van het bruto nationaal inkomen (BNI)¹⁰ van de lidstaten. De BNI-middelen worden berekend door toepassing van een uniform percentage op het BNI van iedere lidstaat. De BNI-middelen hebben een residuele functie: ze worden gebruikt om de begrotingsbalans in evenwicht te brengen¹¹.

Sinds 1988 wordt de maximale omvang van de eigen middelen vastgelegd. Dat plafond wordt bepaald in het eigenmiddelenbesluit en bedraagt vandaag 1,24% van het BNI van de Unie. In praktijk blijft de Europese begroting een heel eind onder dit plafond.

Van groot belang in het systeem van eigen middelen is het specifieke correctiemechanisme voor het Verenigd Koninkrijk. De Britse korting ("rebate") werd ingevoerd op de Europese Raad van Fontainebleau in 1984 omdat men oordeelde dat het Verenigd Koninkrijk een buitensporige begrotingslast droeg in verhouding tot zijn relatieve welvaart¹². Twee elementen waren hiervoor verantwoordelijk. Enerzijds was er de beperkte landbouwsector waardoor de Britten minder konden genieten van de Europese landbouwsubsidies, die toen ongeveer 80 % van het Europese budget uitmaakten. Anderzijds droeg het Verenigd Koninkrijk aanzienlijk bij tot de Europese begroting als gevolg van het grote aandeel van de BTW-grondslag in het bruto nationaal product van het land.

De berekening van de Britse korting is vrij complex en gebeurt op basis van het geschatte nettosaldo van het Verenigd Koninkrijk. De correctie wordt gefinancierd door alle lidstaten naar verhouding van hun nationale BNI-grondslagen, met uitzondering van Duitsland, Nederland, Oostenrijk en Zweden¹³. Deze landen betalen slechts een kwart van wat hun aandeel eigenlijk zou moeten zijn¹⁴. De Britse korting bedroeg in de periode 1992-2005 jaarlijks gemiddeld 3,8 miljard euro. In 2005 was de Britse cheque goed voor 5,2 miljard euro.

Volledigheidshalve moet erop gewezen worden dat de Unie over een reeks andere inkomstenbronnen beschikt die geen deel uitmaken van het eigenmiddelenstelsel. Het gaat ondermeer over boetes opgelegd door de Commissie aan bedrijven op grond van het mededingingsrecht, boetes opgelegd door het Hof van Justitie aan lidstaten wegens het niet nakomen van het gemeenschapsrecht en belastingen door Europese ambtenaren. Dergelijke inkomsten vertegenwoordigen echter maar een heel kleine fractie van de Europese inkomsten.

2.2. De samenstelling van de eigen middelen

Het procentuele aandeel van de traditionele eigen middelen, die oorspronkelijk als de belangrijkste financieringsbronnen werden beschouwd, is sterk gedaald over de jaren: van 29% in 1988 over 19% in 1996 tot minder dan 12% in 2005. Deze daling valt ondermeer te verklaren door de verlaging van de tarieven in

het kader van de internationale handelsakkoorden en de invoering van een hoger inningspercentage voor de lidstaten¹⁵. Ook het relatieve aandeel van de BTW-middelen is flink afgenomen: van bijna 70% in de jaren '90 tot nauwelijks 14% in 2005.

De BNI-afdrachten hebben dus snel aan belang gewonnen. In 2005 vertegenwoordigden ze meer dan 70% van de totale inkomsten. Dit wil zeggen dat in de loop der tijd het BNI-middel, dat oorspronkelijk slechts gebruikt zou worden in geval de BTW-middelen en de traditionele eigen middelen niet zouden volstaan, de belangrijkste inkomstenbron van de Europese begroting is geworden.

Bovenstaande evolutie impliceert dat de Unie over steeds minder budgettaire autonomie beschikt. Formeel juridisch, op grond van artikel 269 van het EG-Verdrag, wordt de Unie weliswaar volledig gefinancierd door 'eigen' middelen, dit wil zeggen financieringsbronnen die onafhankelijk zijn van de lidstaten en die de Unie van rechtswege toekomen. Maar in feite wordt de financiering van de Unie in hoofdzaak verzekerd door nationale bijdragen van de lidstaten onder de vorm van BTW-bijdragen en BNI-afdrachten.

3. De uitgaven

3.1. Meerjarenkader

Tot 1988 werd de Europese Gemeenschap gefinancierd door middel van jaarbudgetten. De onderhandelingen over het budget zorgden echter elk jaar opnieuw voor ernstige politieke conflicten. Tussen de lidstaten onderling zorgde vooral de discussie over de Britse korting en de logica van 'juste retour'¹⁶ voor heel wat moeilijkheden, terwijl de budgettaire autoriteiten, de Raad en het Parlement, verwickeld waren in een bevoegdheidsconflict.

In die context was een grondige hervorming van het financiële systeem van de Gemeenschap noodzakelijk. Dat gebeurde in 1988 door het zogenaamde Delors-I pakket dat voorzag in de implementatie van de Eenheidsakte. Voortaan werden meerjarenbegrotingen opgesteld die zowel het maximale bedrag als de samenstelling van het budget voor een bepaalde periode vastle-

gden¹⁷. Deze zogenaamde Financiële Vooruitzichten (of Perspectieven) werden voor het eerst opgesteld voor de periode 1988-1992 en vervolgens voor de periodes 1993-1999 (Delors-II) en 2000-2006 (Agenda 2000). In mei 2006 werden de Financiële Perspectieven – intussen omgedoopt tot ‘Financieel Kader’ – voor 2007-2013 aangenomen.

Het Financieel Kader komt tot stand op voorstel van de Commissie en wordt goedgekeurd door de Raad (bij unanimiteit) en het Parlement. Formeel wordt het aangenomen in het kader van een Interinstitutioneel akkoord.

Het dient opgemerkt dat de praktijk van de meerjarenbegroting in geen enkel verdrag voorzien is¹⁸. De EU functioneert op basis van de jaarlijkse budgetten, die wel een juridische verdragsbasis hebben en die het Financieel Kader voor dat jaar in de praktijk omzetten.

De uitgaven van de Unie worden dus sinds 1988 via een meerjarenbegroting vastgelegd. Deze praktijk heeft voor- en nadelen. Enerzijds biedt het de mogelijkheid tot een meer strategische benadering van het budget en garandeert het een grotere mate van politieke stabiliteit. Anderzijds betekent een langetermijnplanning natuurlijk minder flexibiliteit. Bovendien valt de periode van de meerjarenplanning niet samen met de legislatuur van de Europese instellingen, wat vanuit politiek en democratisch oogpunt te betreuren valt.

3.2. De verdeling van de uitgaven

De landbouwuitgaven maakten oorspronkelijk geen deel uit van het EU budget maar ontwikkelden zich vanaf de jaren '60. Sindsdien groeide het aandeel van het landbouwbudget in de Europese begroting spectaculair: in de jaren '70 vertegenwoordigden de landbouwuitgaven gemiddeld zelfs 70% van het budget. Als gevolg van de verschillende hervormingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), een strengere budgettaire discipline en de geleidelijke ontwikkeling van andere beleidsdomeinen begon het landbouwaandeel vanaf midden jaren '80 langzaam te dalen. Voor de periode 2000–2006 maakten de landbouwuitgaven¹⁹ gemiddeld 44,6% van de begroting uit.

Het aandeel van de cohesie- en structuurfondsen in de Europese begroting is voortdurend gestegen tussen 1962 en 1992. Het is sindsdien gestagneerd rond 30 à 35%. Historisch gezien nam het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling hiervan het leeuwendeel (tussen 40 en 60%) in beslag. Het Europees Sociaal Fonds en het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw waren elk verantwoordelijk voor 5 tot 15% van de structuurfondsen, terwijl het Cohesiefonds sinds zijn creatie in 1994 goed was voor gemiddeld 5 tot 10%.

Het budget voor interne beleidsdomeinen, en hiermee bedoelen we onder andere jeugd, cultuur, media, energie, milieu, consumentenbescherming, interne markt en R&D, is langzaam gegroeid maar vertegenwoordigt, vergeleken met de structuur- en landbouwwuitgaven, nog steeds een miniem aandeel in het EU budget. De uitgaven voor het interne beleid van de Unie bedroegen tussen 1992 en 2005 gemiddeld 6,6% van het totale budget. De uitgaven voor het externe optreden van de Unie zijn vanaf het midden van de jaren '90 fors gestegen en bedroegen in 2006 ruim 8 miljard euro (9,5% van het totale budget). Tot slot schommelden de administratieve uitgaven van de Unie steeds rond de 5% van het totale budget.

4. De evolutie van de Belgische bijdragen en ontvangsten

4.1. Belgische bijdragen

De oorspronkelijke verdeelsleutel voor het communautaire budget, vastgelegd in het Verdrag van Rome, bepaalde het percentage voor België op 7,9%, evenveel als Nederland. In 1971 was het Belgische aandeel 8,2 %, in 1973 7,4%, in 1981 5,4% en in 1986 4,4%²⁰. Sindsdien is de Belgische relatieve bijdrage aan het Europees budget gestabiliseerd rond 4%.

De douanerechten zijn van bijzonder belang voor de Belgische (en de Nederlandse) financiering van het EU budget. Dit valt te verklaren door de aanwezigheid van de Antwerpse haven die als 'gateway' naar het Europese hinterland dienst doet. Het belang van de traditionele eigen middelen voor België is de laatste jaren zelfs gestegen: van 887 miljoen euro in 1992 tot meer dan 1,3

miljard euro in 2005. Het Belgisch aandeel in deze eigenmiddelen categorie steeg dan ook van 6,7% in 1992 tot 10% in 2005.

Het aandeel van de BTW-middelen is flink gedaald. Midden jaren '90 waren de Belgische BTW-bijdragen aan het Europese budget nog goed voor 1,1 miljard euro, in 2005 voor nog slechts 423 miljoen euro. Omdat deze daling voor alle lidstaten geldt, is het relatieve aandeel van de Belgische BTW-bijdrage echter stabiel gebleven.

De Belgische BNI-bijdrage is spectaculair toegenomen: van 260 miljoen euro in 1992 tot 2 miljard euro in 2005. Ook hier bleef echter het relatief belang constant: gemiddeld 3%.

De relatieve bijdrage van België aan de Britse korting schommelde voor de periode 1992-2006 tussen 4 en 5 percent, met uitzondering van de jaren 2002 en 2003 (telkens 5,7%)²¹. In 2005 droeg België 227,6 miljoen euro bij aan de financiering van de Britse korting.

Tabel 1: De evolutie van de Belgische bijdragen aan de Europese begroting (in miljoen euro)²²

Jaar	Traditionele eigen middelen	BTW-bijdrage	BNI-bijdrage	Bijdrage aan de Britse korting	Totaal	Procentueel
1992	887,1	982,8	260,5	108,7	2 239,1	4 %
1993	873,7	910,0	483,3	127,9	2 394,9	3,7 %
1994	958,5	1 121,6	630,7	111,3	2 822,1	4,4 %
1995	1 003,5	1 143,4	466,5	66,7	2 680,1	4 %
1996	985,9	951,5	672,1	133,6	2 750,9	3,9 %
1997	1 048,9	907	901,9	113,7	2 971,4	3,9 %
1998	1 141,4	842,3	1 001,3	146	3 130,9	3,8 %
1999	1 103	828	1 121,7	143,5	3 196,2	3,9 %
2000	1 226,8	922,7	1 103,4	135,8	3 388,6	3,9 %
2001	1 247,1	862,9	1 117,7	304	3 531,6	4,4 %
2002	888,5	513,6	1 335,7	280	3 017,9	3,9 %
2003	1 163,8	562,7	1 464,5	295	3 486	4,2 %
2004	1 278,9	338,5	1 975,4	256,2	3 842	4 %
2005	1 373,2	422,8	2 000,1	227,6	4 023,8	4 %

4.2. Belgische ontvangsten²³

Sinds midden jaren '90 ontvangt België ruwweg 5,5% van de Europese uitgaven. Uitgedrukt als percentage van het BNI van het land, zijn de Belgische ontvangsten uit het EU budget licht gedaald: van iets minder dan 2% begin jaren '90 tot 1,5% in 2002 en 2003. Voor het jaar 2005 was het percentage opnieuw gestegen tot 1,8%.

Het aandeel van de Europese landbouwuitgaven ten gunste van België daalde van ongeveer 4% begin jaren '90 tot iets minder dan 2,5% de laatste jaren. Het aandeel van de landbouwuitgaven in de totale Belgische ontvangsten is stabiel gebleven op zowat 20%. België ontving gemiddeld iets meer dan 1% van de Europese structuurfondsen, goed voor ongeveer 5% van zijn totale ontvangsten. Met betrekking tot de Europese uitgaven voor de interne beleidsdomeinen ging België er de laatste jaren lichtjes op vooruit: van ca. 11% in de jaren '90 tot ca. 14% in 2005. Voor de periode 1992–2006 werden gemiddeld circa 60% van de administratieve uitgaven van de Unie aan België toegerekend. Deze uitgaven vormen dan ook het leeuwendeel van de Belgische ontvangsten.

4.3. De Belgische begrotingsbalans²⁴

Is België nu een nettobetaler dan wel een netto-ontvanger van het Europese budget? Het antwoord op bovenstaande vraag is afhankelijk van de berekeningswijze van het saldo. Als men de methode hanteert die gebruikt wordt voor de berekening van de Britse korting, waarbij rekening gehouden wordt met de administratieve uitgaven, dan was het nettobegrotingssaldo van België voor het jaar 2005 gelijk aan 2,5 miljard euro. België is dan een netto-ontvanger. Worden enkel de operationele uitgaven in rekening gebracht, dus zonder de administratieve uitgaven, dan was België een nettobetaler aan het budget ten belope van 607 miljoen euro.

Het in rekening brengen van de administratieve uitgaven om de begrotingsbalans van België (en Luxemburg) te bepalen, is voor discussie vatbaar. De reden voor de statistische toekenning van de administratieve uitgaven aan België heeft vooral te maken met de aanwezigheid van de Europese instellingen en

talrijke buitenlandse bedrijven in België. Daarvan, zo veronderstelt men, kan de Belgische Schatkist optimaal profiteren. Men houdt daarbij echter geen rekening met de nadelen (de hogere vastgoedprijs in en rond Brussel bijvoorbeeld)²⁵.

In theorie moet een uitgave van het EU budget aan een lidstaat worden toegerekend als die betaling een onderdaan van die lidstaat bevoordeelt. In de praktijk baseert de verdeling van de uitgaven zich op het principe van de geografische toekenning. Een uitgave van het EU budget wordt toegerekend aan een lidstaat als die betaald wordt in die lidstaat. Deze berekeningsmethode heeft een arbitrair effect op de Belgische begrotingsbalans: net door de aanwezigheid van internationale instellingen en buitenlandse bedrijven liggen de Europese uitgaven in België aanmerkelijk hoger dan de werkelijke Europese uitgaven aan Belgische ingezetenen²⁶.

II. HET FINANCIEEL KADER 2007-2013

De totstandkoming van het Financieel Kader 2007-2013 werd gekenmerkt door heel wat politieke strubbelingen. De overtuiging bij sommige lidstaten en de Commissie²⁷ dat een toename van het budget zich opdrong in het kader van de uitbreiding en de Lissabon-agenda kwam immers in direct conflict met de positie van de zes nettobetalende lidstaten. In december 2003 hadden de zes grootste nettobetalers (Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Nederland, Zweden en Oostenrijk) immers in een brief aan toenmalig Commissievoorzitter Prodi gevraagd om het uitgavenplafond in de nieuwe meerjarenbegroting op 1% van het BNI van de Unie vast te leggen. Bovendien bleek de eventuele verlenging van de Britse korting bij de meeste lidstaten op weinig begrip te kunnen rekenen. De Britten waren bereid hierover te onderhandelen als ook het landbouw- en structuurbeleid op tafel zouden komen. Die eis lag dan weer bijzonder moeilijk voor Frankrijk en Spanje. Bovendien was het algemene politiek klimaat bijzonder gespannen door de netelige binnenlandse posities van sommige regeringsleiders en de nasleep van de negatieve referenda in Frankrijk en Nederland²⁸. Bij onze noorderburen werd de Nederlandse nettobetalerspositie zelfs als één van de oorzaken van de negatieve uitslag aangeduid²⁹.

Op de Europese Raad van juni 2005 werd duidelijk hoe groot de verdeeldheid tussen de lidstaten was. De Raad leverde geen enkel resultaat op en toenmalig Europees Voorzitter Juncker had het zelfs over een "crise profonde" waarin de Unie zich bevond. Enkele maanden later, in december 2005, werd onder Brits voorzitterschap dan toch een akkoord bereikt over het nieuwe Financieel Kader 2007-2013.

1. De omvang van het Financieel Kader 2007-2013³⁰

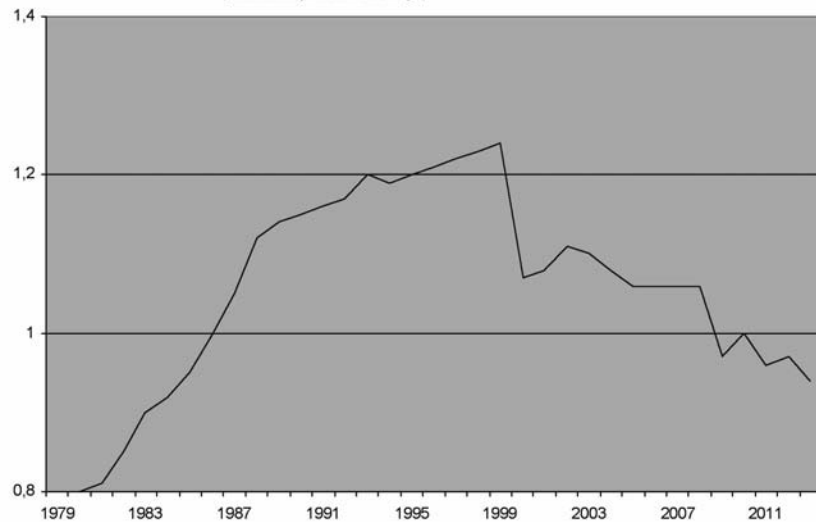
Het compromisakkoord bepaalde de meerjarenbegroting voor 2007–2013 op 862,3 miljard euro, ofwel 1,045% van het BNI van de Unie. In mei 2006 voegde het Europees Parlement hier nog 4 miljard aan toe, waarvan de helft echter buiten het uitgavenplafond blijft. Het Interinstitutioneel Akkoord³¹ van mei 2006 legde het financiële kader 2007–2013 uiteindelijk vast op 864,3 miljard euro³² (1,048% van het BNI).

In vergelijking met het oorspronkelijke Commissievoorstel³³ is de totale meerjarenbegroting met ongeveer 16% gedaald. Vooral rubrieken 1a (Concurrentiekracht ter bevordering van groei en werkgelegenheid), 3 (Burgerschap, vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid) en 4 (De EU als mondiale partner) hebben daar onder te lijden: zij moeten ten opzichte van het oorspronkelijke Commissievoorstel procentueel het meest inleveren.

Het Financieel Kader 2007–2013 leidt tot een ernstige inkrimping van het Europees budget wanneer het wordt uitgedrukt in procent van het BNI van de Unie. Tussen 2007 en 2013 daalt het percentage immers van 1,1 naar 1%, een niveau dat vergelijkbaar is met dat van midden de jaren '80 toen de Europese Gemeenschap nog uit twaalf lidstaten bestond.

Het Financieel Kader 2007–2013 leidt tot een ernstige inkrimping van het Europees budget wanneer het wordt uitgedrukt in procent van het BNI van de Unie. Tussen 2007 en 2013 daalt het percentage immers van 1,1 naar 1%, een niveau dat vergelijkbaar is met dat van midden de jaren '80 toen de Europese Gemeenschap nog uit twaalf lidstaten bestond.

Grafiek 1: Evolutie van het EU budget als percentage van het BNI van de Unie(1979-2013)

2. De samenstelling van de uitgaven³⁴

Wat de landbouwuitgaven (rubriek 2) betreft, had de Europese Raad van oktober 2002 de marktgerelateerde uitgaven en directe betalingen voor de periode 2007-2013 al vastgelegd³⁵. Het Financieel Kader 2007-2013 respecteert dit 'plafond van Brussel'. Het budget voor de eerste pijler van het GLB bedraagt 293 miljard euro (34% van het totale budget) en wordt jaarlijks iets kleiner. In 2007 is het 43,1 miljard euro (of 35,7% van het totale budget), in 2013 is het gedaald tot 40,6 miljard euro (of 32% van het totale budget). Voor wat plattelandsontwikkeling betreft, voorziet het nieuwe Financieel Kader 69 miljard euro³⁶.

Het cohesiebeleid valt onder rubriek 1b ("Samenhang ter bevordering van groei en werkgelegenheid") en ontvangt 308 miljard euro. Doelstelling 1 ("Convergentie") ontvangt 250 miljard euro, doelstelling 2 ("Regionale competitiviteit en tewerkstelling") krijgt 50 miljard euro en doelstelling 3 ("Territoriale samenwerking") is goed voor 7,5 miljard euro. In totaal vertegenwoordigt het cohesiebeleid 35,6% van de Europese meerjarenbegroting. Dit betekent dat de landbouwfondsen niet langer de grootste slokop van het EU budget vormen.

Het beleidsdomein 'Onderzoek en ontwikkeling' bevindt zich in rubriek 1a en ontvangt ruwweg 50 miljard euro (ca. 6% van het totale budget). De interne beleidsdomeinen (rubrieken 1a en 3) vertegenwoordigen in totaal bijna 85 miljard euro, wat overeenkomt met zowat 10% van het ganse budget. Het buitenlands beleid van de Unie kan rekenen op 49,5 miljard euro of 5,7% van het budget. Tot slot maken de administratieve uitgaven 5,8% van de begroting uit.

Tabel 2 : De samenstelling van het Financieel Kader 2007-2013³⁷

(in miljoen EUR — prijzen van 2004)								
Vastleggingskredieten	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Totaal 2007-2013
1. Duurzame groei	51 267	52 415	53 616	54 294	55 368	56 876	58 303	382 139
1a Concurrentiekracht ter bevordering van groei en werkgelegenheid	8 404	9 097	9 754	10 434	11 295	12 153	12 961	74 098
1b Samenhang ter bevordering van groei en werkgelegenheid	42 863	43 318	43 862	43 860	44 073	44 723	45 342	308 041
2. Bescherming en beheer van natuurlijke hulpbronnen	54 985	54 322	53 666	53 035	52 400	51 775	51 161	371 344
waarvan: marktgerelateerde uitgaven en rechtstreekse betalingen	43 120	42 697	42 279	41 864	41 453	41 047	40 645	293 105
3. Burgerschap, vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid	1 199	1 258	1 380	1 503	1 645	1 797	1 988	10 770
3a. Vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid	600	690	790	910	1 050	1 200	1 390	6 630
3b. Burgerschap	599	568	590	593	595	597	598	4 140
4. De EU als mondiale partner	6 199	6 469	6 739	7 009	7 339	7 679	8 029	49 463
5. Administratie (*)	6 633	6 818	6 973	7 111	7 255	7 400	7 610	49 800
6. Compensaties	419	191	190					800
Totaal Voor Vastleggingskredieten	120 702	121 473	122 564	122 952	124 007	125 527	127 091	864 316
als percentage van BNI	1,10 %	1,08 %	1,07 %	1,04 %	1,03 %	1,02 %	1,01 %	1,048 %
Totaal Voor Betalingskredieten	116 650	119 620	111 990	118 280	115 860	119 410	118 970	820 780
als percentage van BNI	1,06 %	1,06 %	0,97 %	1,00 %	0,96 %	0,97 %	0,94 %	1,00 %
Beschikbare ruimte	0,18 %	0,18 %	0,27 %	0,24 %	0,28 %	0,27 %	0,30 %	0,24 %
Maximumbedrag eigen middelen als percentage van BNI	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %	1,24 %

3. De eigen middelen

Tijdens de Europese Raad van december 2005 werd tevens overeenstemming bereikt over een wijziging van het eigenmiddelenstelsel. In maart 2006 heeft de Commissie een voorstel voor een nieuw eigenmiddelenbesluit opgesteld, dat rekening houdt met de Raadsconclusies inzake de financiering van de Unie³⁸.

Het systeem van correcties op de bijdragen van sommige lidstaten wordt enigszins aangepast. Vanaf 2009 neemt de Britse korting, die dan 7,3 miljard euro zal bedragen, geleidelijk af. Een nieuwe berekeningswijze van de correc-

tie³⁹ wordt voor 20% toegepast in 2009 ; voor 70% in 2010 en voor 100% vanaf 2011. De aanpassing van de Britse korting mag over de periode 2007-2013 niet hoger mag zijn dan 10,5 miljard euro (prijzen van 2004) in totaal. Van belang is dat het Financieel Kader niets voorziet over een eventuele afschaffing van de Britse korting na 2013.

De kortingen op de Britse korting ten voordele van Duitsland, Nederland, Oostenrijk en Zweden blijven van toepassing. Bovendien kunnen deze landen voor de periode 2007-2013 genieten van een specifiek BTW-afroepingspercentage⁴⁰ en hebben Nederland en Zweden daarbij nog eens recht op een forfaitaire vermindering van hun jaarlijkse BNI-afdrachten⁴¹.

Tot slot bepaalt het akkoord van december 2005 dat het maximale BTW-percentage vanaf 1 januari 2007 wordt teruggebracht tot 0,3% van de afgetopte BTW-grondslagen.

4. De implicaties voor België

4.1. De Belgische onderhandelingspositie

Tijdens elke Europese begrotingsronde wordt in het Overlegcomité naar een evenwichtig Belgisch standpunt gezocht, waarbij een dubbel compromis wordt nagestreefd. Ten eerste dient er een compromis te worden bereikt tussen de federale en de gewestelijke belangen. Door de specifieke Belgische bevoegdheidsverdeling lopen die belangen immers niet parallel: het federale niveau is verantwoordelijk voor de bijdrage aan het EU budget, terwijl het de gewesten zijn die genieten van de uitgaven van dat budget. Een tweede compromis wordt gezocht tussen de gewesten onderling, die gezien hun verschillende socio-economische situatie vaak andere verzuchtingen koesteren t.o.v. het Europees budget.

Bij de aanvang van de onderhandelingen over het Financieel Kader 2007-2013, ambieerde België een actieve rol. De Belgische uitgangshouding was erop gericht de uitgebreide Europese Unie te voorzien van afdoende middelen. België stelde 1,15% van het bruto nationaal inkomen van de Unie voor als

compromis tussen het Commissievoorstel (1,25%) en het voorstel van de zes meest betalende lidstaten (1%)⁴².

Wat de eigen middelen betrof, toonde België zich voorstander van een regeling waarbij de bijdrage van de BTW-middelen zou worden gehandhaafd. Dat is uiteindelijk ook gelukt, zij het dat het afroepingspercentage is gedaald van 0,5% naar 0,3%. Met betrekking tot de correcties sprak België zich uit voor een regeling waarbij geleidelijk een einde zou gemaakt worden aan de 'onaanvaardbare' Britse korting. Het door de Commissie voorgestelde algemene correctiemechanisme was aanvankelijk acceptabel voor België als tijdelijke oplossing in afwachting van nieuwe echte autonome financieringsbronnen maar werd later afgewezen. Het zou volgens België immers een institutionalisering van de vermaledijde "juste retour" logica hebben betekend.

Wat de uitgavenzijde betrof stonden twee uitgavencategorieën centraal in de Belgische positie. Ten eerste stelde België, op vraag van de Vlamingen⁴³, met betrekking tot rubriek 1a (Concurrentiekracht voor groei en tewerkstelling) een groeipercentage van 10 à 11% voor met het oog op de tenuitvoerlegging van de Lissabon-strategie. Meer middelen voor onderzoek en ontwikkeling waren hierin prioritair. Ten tweede engageerde België zich, op vraag van het Waalse gewest, om in rubriek 1b (Cohesie voor groei en tewerkstelling) de 'meest voordelige begrotingsenveloppe als mogelijk' voor Henegouwen te verkrijgen. Tevens was er van Belgische zijde ook nog bijzondere aandacht voor doelstelling 2 (Regionale competitiviteit en tewerkstelling) van het cohesiebeleid.

4.2. De Belgische resultaten

De algemene teneur binnen de Belgische regering na het begrotingscompromis van december 2005 was er een van opluchting en realisme. Opluchting omdat er ondanks de politieke tegenstellingen tussen de lidstaten toch een compromis werd bereikt. Realisme omwille van het besef dat het akkoord 'verre van perfect' was omdat het wenselijk geweest was om de EU meer middelen te voorzien⁴⁴. In elk geval levert het begrotingsakkoord volgens de regering winst noch verlies op voor België.

Bijdragen

De gemiddelde procentuele bijdrage van België aan de Europese begroting voor de periode 2007-2013 wordt geschat op 3,74%⁴⁵. Het relatieve aandeel van ons land in de financiering van het Europese budget ligt dus hoger dan zijn aandeel in het BNI van de Unie, dat 2,77% bedraagt. Het zijn echter alleen de lidstaten die een korting genieten, die proportioneel minder bijdragen tot het EU budget dan hun welvaart. Wat de eigen middelen betreft, slaagde België er trouwens tijdens de onderhandelingen in de voorgestelde opheffing van het BTW-middel te verhinderen om zo een verdere afbouw van het eigenmiddelenstelsel te vermijden.

Voor wat het correctiemechanisme betreft, toonde België zich uiteindelijk tevreden over de beslissing inzake de inkorting van de Britse correctie. De regeling werd als logisch en rationeel omschreven⁴⁶. Over de periode 2007-2013 zouden alle kortingen samen gemiddeld ongeveer 350 miljoen euro per jaar aan België kosten. België betaalt dus ongeveer 0,11% van zijn BNI aan de kortingen, wat gelijk is aan het gemiddelde voor de andere netto-ontvangers. De Britse korting zal België ongeveer 260 miljoen euro per jaar kosten, ofwel 4,7 % van het totale bedrag voor de periode 2007-2013. De Belgische bijdrage tot de financiering van de Britse cheque is hoog te noemen zowel in vergelijking met wat andere lidstaten betalen als in relatie tot het aandeel van België in het BNI van de Unie (2,77%). Toch zou het behoud van de vroegere regeling (met enkel een korting voor het Verenigd Koninkrijk) nog duurder uitgevallen zijn⁴⁷.

België behaalde voorts een kleine politieke 'overwinning' betreffende de Nederlandse eis tot verhoging van haar inningsvergoeding van de douanerechten van 25 tot 40%. Met het argument dat dit een oneerlijk concurrentievoordeel voor de Nederlanders zou opleveren, zorgden de Belgische onderhandelaars ervoor dat deze eis niet werd ingewilligd. In plaats daarvan ontvangt Nederland een jaarlijkse forfaitaire vergoeding⁴⁸.

Ten slotte moet nog aangestipt worden dat België een niet onbelangrijke rol speelde op het einde van de onderhandelingen. Die onderhandelingen bevonden zich immers in een impasse tot de Duitse kanselier Merkel met enkele extra

toegevingen over de brug kwam. Om de Duitse inspanning te compenseren, bood België in extremis een spontane verhoging van zijn bijdrage aan het Europees Ontwikkelingsfonds aan.

Ontvangsten

Volgens de Belgische regering zijn de Belgische ontvangsten uit de cohesie- en structuurfondsen bevredigend te noemen. In totaal zal er tussen 2007 en 2013 iets meer dan 2 miljard euro aan België worden toegekend. Dit is weliswaar een daling van 5% ten opzichte van de periode 2000-2006, maar deze daling is beperkt in vergelijking met wat de andere 'oude' lidstaten verliezen (gemiddeld 27%). Opvallend in dit verband is de steun die Henegouwen blijft genieten tussen 2007-2013. De provincie Henegouwen bevond zich tijdens het vorige Financieel Kader reeds in de phasing-out van Doelstelling 1, maar heeft, omwille van statistische redenen, toch nog recht gekregen op Europese steun voor 2007-2013.

Tabel 3: Belgische ontvangsten uit de cohesie- en structuurfondsen voor de periode 2007 -2013 in vergelijking met de periode 2000-2006 (in miljoen euro)⁴⁹

	2000-2006	2007-2013	Vershil
Doelstelling 1 ⁵⁰	644	615,5	- 4,4 %
Doelstelling 2	1 402	1 267,9 ⁵¹	- 9,6 %
Doelstelling 3	115	168,5 ⁵²	+ 46,5 %
Totaal	2160	2 051,9 ⁵³	- 5 %

Wat de inkomsten uit het gemeenschappelijk landbouwbeleid voor 2007-2013 betreft, worden de directe betalingen door het Federaal Planbureau op 3,75 miljard euro (prijzen 2004) geschat, dit is 1,5% van EU-27. De Europese steun voor de Belgische plattelandsontwikkeling in de periode 2007-2013 bedraagt 418,6 miljoen euro (in prijzen van 2006)⁵⁴, waarvan 224,5 miljoen euro naar Vlaanderen gaat. De Belgische ontvangsten uit het Europees Visserijfonds worden op 23,3 miljoen euro (prijzen 2004) geschat.

III. DE HERZIENING VAN DE EUROPESE BEGROTING

1. Stand van zaken

De Europese Raad van december 2005 heeft de Commissie opgedragen “*een volledige, alomvattende en brede evaluatie te verrichten met betrekking tot alle aspecten van de uitgaven van de EU, met inbegrip van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, en de inkomsten, met inbegrip van de korting voor het Verenigd Koninkrijk*”. De Commissie dient in 2008/2009 verslag uit te brengen over deze herziening. Ook de andere instellingen zijn betrokken bij het herzieningsproces. De Europese Raad kan bijvoorbeeld besluiten nemen over alle aangelegenheden die bij de evaluatie aan bod komen. Een bijzondere rol is weggelegd voor het Europees Parlement, dat door zowel de Commissie als de Raad tijdens de herziening moet worden betrokken⁵⁵. Zo organiseert het Europees Parlement een dialoog met de nationale parlementen om het stelsel van eigen middelen te beoordelen⁵⁶.

De precieze draagwijdte van de budgetherziening is vooralsnog onduidelijk. De formulering van de herzieningsclausule in het Interinstitutioneel Akkoord zegt immers niets over concrete doelstellingen of verdere stappen. In ieder geval lijkt het onwaarschijnlijk dat de evaluatie van 2008/2009 zal leiden tot een akkoord tussen de lidstaten om in te grijpen in het Financieel Kader 2007–2013. Maar ook de mogelijkheid dat de hervorming een concrete voorbereiding vormt op de in 2011 beginnende onderhandelingen van het Financieel Kader 2014–2020 is zeer twijfelachtig. De eerste signalen lijken er op te wijzen dat de Commissie het voorbereiden van de volgende meerjarenbegroting als de taak van haar opvolger beschouwt. De nieuwe Commissie zou daarbij de herziening van 2008/2009 wel als uitgangspunt kunnen gebruiken⁵⁷.

Het Europees Parlement toont zich inmiddels heel actief in de voorbereiding van de herziening. De begrotingscommissie publiceerde in januari 2007 een ontwerpverslag over de toekomst van de eigen middelen⁵⁸. Het verslag stelt voor de hervorming van het eigenmiddelenstelsel in twee fases te organiseren. In een eerste fase dient het systeem van nationale bijdragen verbeterd te worden. Dat kan gebeuren door een op het BNI gebaseerd stelsel, waarbij de BNI-

aandelen als basis worden genomen voor de bijdragen van de lidstaten, de BTW-middelen worden afgeschaft en de Britse korting geleidelijk wordt teruggebracht tot nul in 2013. In een tweede fase moet een nieuw stelsel van eigen middelen geleidelijk worden ingevoerd. Een nieuwe volwaardige Europese belasting is echter (nog) niet aan de orde. Wel dient een bepaald percentage van een bestaande nationale belasting rechtstreeks naar de EU begroting te vloeien. Dergelijke belasting kan bestaan uit de BTW, accijnzen op de brandstof voor het wegverkeer, accijnzen op tabak en alcohol of belastingen op de winsten van ondernemingen.

2. De vermoedelijke Belgische positie⁵⁹

De Belgische regering is voorstander van een grondige hervorming van zowel de inkomsten als de uitgaven van de Europese begroting. Daarbij mag geen enkele optie worden uitgesloten.

Wat het stelsel van eigen middelen betreft, zal België wellicht een hervorming bepleiten die de logica van 'juste retour' onmogelijk maakt. De huidige kortingen dienen in ieder geval afgeschaft te worden zonder dat een veralgemeend correctiemechanisme daarvoor in de plaats komt.

België zal waarschijnlijk pleiten voor een financieringssysteem - gebaseerd op volwaardige eigen middelen - dat toelaat de financiële autonomie van de Europese begroting te vergroten. Een exclusieve financiering door middel van BNI-afdrachten is geen optie. De traditionele eigen middelen moeten behouden blijven en er moet eindelijk een volwaardig fiscaal eigen middel ingevoerd worden. Het zou daardoor moeilijker moeten worden voor lidstaten om precies te bepalen hoeveel ze bijdragen aan het budget. Een financiering uitsluitend gebaseerd is op een Europese belasting dient niet onmiddellijk te worden ingevoerd. Wel dient men de eigen fiscale middelen progressief te introduceren met behoud van beperkte BNI-middelen. Over de aard van een mogelijke Europese belasting heeft België nog geen officieel standpunt ingenomen. Tijdens de dialoog met het Europees Parlement, bepleitte het Belgisch Parlement twee mogelijkheden: een Europese kerosinebelasting of een belasting op basis van de BTW.

Wat de uitgavenzijde betreft, is het duidelijk dat het landbouwbeleid de sleutel vormt tot een hervorming van de Europese begroting. In die context wordt meer en meer gedacht aan co-financiering. Dit impliceert dat de lidstaten een bepaald deel (bv. 10%) van de Europese landbouwwitgaven voor hun rekening nemen. De introductie van co-financiering zou België echter in een bijzondere situatie brengen. Enerzijds zouden de bijdragen op federaal niveau afnemen als gevolg van de algemene daling van het EU budget. Anderzijds zouden de gewesten verantwoordelijk zijn voor de co-financiering aangezien landbouw een regionale bevoegdheid is. Het cohesie- en structuurbeleid worden voor België ongetwijfeld van minder belang vermits Henegouwen geen aanspraak meer zal kunnen maken op Europese steun. In plaats daarvan zal België wellicht meer middelen bepleiten voor het externe beleid van de Unie.

IV. CONCLUSIE

De Europese begroting is in de loop der tijd sterk in omvang gestegen maar is in verhouding tot het bruto nationaal inkomen van de Unie de laatste jaren gedaald tot iets meer dan 1%. Dat wil zeggen dat het Europees budget, zeker in vergelijking met de nationale budgetten van de lidstaten, niet langer beantwoordt aan de interne en externe ambities van de Europese Unie. Ook de historische samenstelling van de uitgaven, met een voorkeur voor landbouw- en structuuruitgaven, reflecteert geenszins de huidige beleidsdoelstellingen van de Unie, in het bijzonder de Lissabon-agenda.

Daarnaast is het eigenmiddelenstelsel geëvolueerd tot een erg gecompliceerd en weinig transparant financieringssysteem, dat wordt gekenmerkt door nationale bijdragen en correctiemechanismen voor verschillende lidstaten. Bovendien zijn er de steeds terugkerende discussies over nettobegrotingssaldi ondanks de idee van Europese solidariteit en de afwezigheid van een sluitende berekeningsmethode.

In deze context probeert België een voortrekkersrol te spelen in het herzieningsproces van de Europese begroting. In lijn met haar federale visie op de toekomst van de EU, pleit ons land voor een volwaardig stelsel van eigen mid-

delen zonder kortingen voor deze of gene lidstaat. De onderhandelingen van het Financieel Kader 2007–2013 hebben echter aangetoond dat het voor een lidstaat – zelfs voor België – bijzonder moeilijk is om volledig te ontsnappen aan de logica van ‘juste retour’.

De inherente tekortkomingen van de huidige Europese financiën hebben de meeste lidstaten doen erkennen dat een herzieningsproces meer dan ooit noodzakelijk is. Dat op zich is al een stap in de goede richting. Toch blijft het moeilijk te voorspellen hoe het uiteindelijke resultaat er zal uitzien. Een aantal historisch hete hangijzers zal onvermijdelijk terug op tafel komen: de Britse korting, het gemeenschappelijk landbouwbeleid, een Europese belasting, enz. Sommige lidstaten rekenen zelfs heimelijk op de budgetherziening om de Unie op een aantal vlakken inhoudelijk te heroriënteren. Zover zal het hoogstwaarschijnlijk niet komen. Een grondige hervorming van de Europese begroting wordt – net zoals iedere potentiële hervorming binnen de EU – bemoeilijkt door de consensus die noodzakelijk is onder de 27 lidstaten. In elk geval zal de herziening van de Europese financiën nog vele jaren een centraal thema blijven op de agenda's van Raad, Commissie en Parlement.

***

¹Karel Van Hecke is onderzoeker bij het programma ‘Europese Zaken’ van het Koninklijk Instituut voor Internationale Betrekkingen (EGMONT). De auteur wenst Franklin Dehousse, Luc Jacobs, Henk Eulaers en Sami Andoura te bedanken voor hun hulp bij het tot stand komen van deze tekst. L'article n'engage pas l'institution.

²Werkdocument Nr. 2 van de begrotingscommissie van het Europees Parlement over de eigen middelen van de Europese Gemeenschap: Het huidige systeem van eigen middelen – problemen en tekortkomingen, 27 januari 2005, beschikbaar op http://www.europarl.europa.eu/compar/budg/events/20050616_natparl/554423nl.doc

³De legestoel-crisis en het daaropvolgende compromis van Luxemburg zijn daar het beste voorbeeld van.

⁴Het eerste eigenmiddelenbesluit dateert uit 1970, het tweede uit 1985 (invoering Britse correctie), het derde uit 1988 (invoering BNP-middelen en plafond) en het vierde uit 1994 (invoering inningskosten voor de traditionele eigen middelen).

⁵Besluit van de Raad van 29 september 2000 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Gemeenschappen, 2000/597/EG, Euratom, *PB L 253* van 7 oktober 2000, pp. 42–46

⁶Douanerechten en landbouwheffingen worden traditionele eigen middelen genoemd omdat het ontvangsten zijn die worden geïnd op grond van een communautair beleid.

⁷De moeilijke onderhandelingen bij het zoeken naar een harmonisatie van de BTW-grondslag verklaren waarom de BTW-middelen pas in 1980 voor de eerste maal effectief werden geïnd.

⁸Deze ‘capping’ komt tegemoet aan het regressieve karakter van de BTW. Het relatieve aandeel van consumptie in het nationaal inkomen verschilt immers sterk tussen de lidstaten.

⁹Zie echter *infra*, paragraaf II.3

¹⁰Voor 2002 op basis van het bruto nationaal product (BNP).

¹¹Het BTW-middel is tevens bepalend voor de bovengrens van de BTW-grondslag en voor de berekening van de Britse korting en het eigenmiddelenplafond.

¹²De gevleugelde uitspraak ‘I want my money back’ van premier Thatcher dateert uit die periode.

¹³Het Verenigd Koninkrijk draagt niet bij tot de financiering van zijn eigen korting.

¹⁴De resterende 3/4 worden gefinancierd door de overige tien lidstaten.

¹⁵H. MATTHIJS, "De nieuwe financiering van de Europese Unie", in *Studia Diplomatica*, Vol. LVI, 2003, No. 3, pp. 45-46.

¹⁶'Juste retour' verwijst naar het feit dat de lidstaten zich quasi-obsessieel concentreren op hun netto begrotingsbalans, d.w.z. op het verschil tussen wat ze precies bijdragen en ontvangen van het Europees budget.

¹⁷Niet alle uitgaven worden gedekt door het Financieel Kader. Het financieren van het Europees Ontwikkelingsfonds valt bijvoorbeeld buiten het budget.

¹⁸Het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa voorziet in de institutionalisering van het Financieel Kader. Artikel I-55 bepaalt dat "het meerjarig financieel kader wordt vastgesteld bij Europese wet van de Raad. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen, na goedkeuring door het Europees Parlement, dat zich uitspreekt bij meerderheid van zijn leden".

¹⁹Het gemeenschappelijk landbouwbeleid bestaat uit twee pijlers. Pijler 1 omvat de directe betalingen en de marktgebonden uitgaven en wordt gefinancierd door het Europees Landbouwggarantiefonds. Pijler 2 betreft de uitgaven voor plattelandsontwikkeling en wordt gefinancierd door het Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling. Via een systeem van verplichte en vrijwillige modulatie vinden transfers tussen beide pijlers plaats.

²⁰Bron: "Participation by Member States in the funding of the Community budget", <http://www.ena.lu>

²¹Allocation of 2005 EU expenditure by Member State, beschikbaar op http://ec.europa.eu/budget/library/documents/revenue_expenditure/agenda_2000/allocrep_2005_en.pdf.

²²Allocation of 2005 EU expenditure by Member State, beschikbaar op http://ec.europa.eu/budget/library/documents/revenue_expenditure/agenda_2000/allocrep_2005_en.pdf.

²³Bronnen: Europese Commissie, DG Budget, "Allocation of 2005 EU expenditure by Member State", september 2006, beschikbaar op

http://ec.europa.eu/budget/library/documents/revenue_expenditure/agenda_2000/allocrep_2005_en.pdf en Annex 8 bij het rapport "Financiering van de Europese Unie", 7 oktober 1998, beschikbaar op http://ec.europa.eu/budget/library/documents/revenue_expenditure/agenda_2000/financing_eu_98_an8_nl.pdf

²⁴Men dient op te merken dat de ganse discussie over nationale begrotingssaldi hoogst controversieel is. Dat komt door de onmogelijkheid een sluitende berekeningsmethode op te stellen die rekening houdt met de precieze economische baten en kosten van lidmaatschap van de Europese Unie, in het bijzonder van de interne markt. Zie ondermeer J. LE CACHEUX, "European budget: the poisonous budget rebate debate", in *Notre Europe*, Studies & Research No. 41.

²⁵B. KERREMANS en H. MATTHIJS, *De begroting en de openbare financiën van de Europese Unie*, Intersentia, Antwerpen, 2004, p. 91.

²⁶M. SAINTRAIN, "Le volet Ressources", p. 87, in F. HENNART, M. SAINTRAIN en T. VERGEYNST, *Het Europese begrotingscompromis van december 2005 – Financiële impact voor België en de andere lidstaten*, Federaal Planbureau, Working Paper 3-06, april 2006.

²⁷Zie het oorspronkelijke Commissievoorstel. Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement, "Bouwen aan onze gemeenschappelijke toekomst - Beleidsuitdagingen en begrotingsmiddelen in de uitgebreide Unie 2007-2013", COM(2004) 101, 10 februari 2004.

²⁸E. DRIESKENS en B. KERREMANS, "De grootste crisis ooit? De Europese Unie in 2005", in *Res Publica*, Politiek Jaarboek, 2005, 48(2-3), p. 238.

²⁹Activiteitenverslag 2005, Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, p. 36.

³⁰Op voorstel van de Europese Commissie hanteert het financiële kader 2007 – 2013 een nieuwe structuur met vijf grote uitgavenrubrieken.

³¹Interinstitutioneel Akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie betreffende de begrotingsdiscipline en een goed financieel beheer, 2006/C 139/01, OJ C 139, 14 juni 2006, p. 1.

³²Uitgedrukt in prijzen van 2004.

³³Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement, "Bouwen aan onze gemeenschappelijke toekomst - Beleidsuitdagingen en begrotingsmiddelen in de uitgebreide Unie 2007-2013", COM(2004) 101, 10 februari 2004.

³⁴Op voorstel van de Europese Commissie hanteert het financiële kader 2007–2013 een nieuwe structuur met vijf grote uitgavenrubrieken.

³⁵Conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Brussel, 24-25 oktober 2002, OJ L 323 van 28 november 2002, p. 48.

³⁶Dit stemt overeen met 88,3 miljard euro in prijzen van 2006.

³⁷Het Verenigd Koninkrijk zal geleidelijk deelnemen aan de financiering van de uitgaven voor de nieuwe lidstaten (toegetreden na 30 april 2004), behalve voor wat de marktuutgaven onder het GLB betreft.

³⁸Oostenrijk (0,225%), Duitsland (0,15%), Nederland en Zweden (0,10%).

³⁹Voor Nederland bedraagt de vermindering 605 miljoen euro, voor Zweden 150 miljoen euro. Deze vermindering

gen worden gefinancierd door alle lidstaten, inclusief Nederland en Zweden.

⁴²Verslag namens het Federaal Adviescomité voor de Europese aangelegenheden uitgebracht door de heren Mahoux en De Croo, "De Europese Raad van 16 en 17 december 2004", 24 december 2004, 3-973/1 (Senaat)1583/001 (Kamer).

⁴³De prioriteiten voor de Vlaamse Gemeenschap waren: "Onderzoek en Ontwikkeling" en "Levenslang Leren" (rubriek 1a), het cohesiebeleid (rubriek 1b) en plattelandontwikkeling.

⁴⁴Verslag namens het Federaal Adviescomité voor de Europese aangelegenheden uitgebracht door de heren Mahoux en De Croo, "De Europese Raad van 15 en 16 december 2005", 1 februari 2006, 3-1533/1 (Senaat) 1583/001 (Kamer).

⁴⁵Als men echter geen rekening houdt met de traditionele eigen middelen, dan zakt het Belgisch aandeel naar 3,05%.

⁴⁶Verslag van het Federaal Adviescomité voor de Europese aangelegenheden, 1 februari 2006.

⁴⁷F. HENNART, M. SAINTRAIN en T. VERGEYNST, *Het Europese begrotingscompromis van december 2005 – Financiële impact voor België en de andere lidstaten*, Federaal Planbureau, Working Paper 3-06, April 2006, p. 12.

⁴⁸Zie supra, paragraaf II.3.

⁴⁹Bronnen: F. HENNART, M. SAINTRAIN en T. VERGEYNST, *Het Europese begrotingscompromis van december 2005 – Financiële impact voor België en de andere lidstaten*, Federaal Planbureau, Working Paper 3-06, April 2006, p. 48 en perscommuniqué FOD Buitenlandse Zaken, "Didier Donfut tevreden over uiteindelijk akkoord rond financieel kader 2007-2013 van de EU", 19 mei 2006, beschikbaar op <http://presscenter.org/repository/news/1e6/nl/1e66ec9c67493fd0699c004fdefaf4c-nl.pdf>

⁵⁰Inclusief de transfers van het ELFPO (Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling) en het EVF (Europees Visserijfonds).

⁵¹Ongeveer 600 miljoen euro gaat hiervan naar de Vlaamse Gemeenschap. Zie beleidsbrief Buitenlands Beleid 2007 van Vlaams minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme Geert Bourgeois, Oktober 2006, beschikbaar op http://docs.vlaanderen.be/portaal/beleidsbrieven2006/bourgeois/beleidsbrief_buitenlands_beleid.pdf

⁵²Vlaanderen ontvangt hiervan 105 miljoen euro. Zie de beleidsbrief van Minister Bourgeois.

⁵³In prijzen van 2006 uitgedrukt, gaat het om ongeveer 2,258 miljard euro. Zie "EU support for cohesion 2007-2013", beschikbaar op http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2007_2013/tab_cohesion_2007-2013_en.pdf

⁵⁴Zie de verdeelsleutel, "EU support for rural development 2007-2013", beschikbaar op http://ec.europa.eu/budget/library/documents/multiannual_framework/2007_2013/tab_rural_devt_2007-2013_en.pdf

⁵⁵Zie Verklaring 3 bij het Interinstitutioneel akkoord tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie betreffende de begrotingsdiscipline en een goed financieel beheer, 2006/C 139/01, OJ C 139, 14 juni 2006, p. 1.

⁵⁶Die dialoog, onder leiding van rapporteur Lamassoure, is intussen op gang gekomen. Zie "Dialogue with the budget committees of the national parliaments of the 25 Member States – Summaries of meetings and written replies", beschikbaar op

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/summary/_summary_en.pdf

⁵⁷C. SAMPOL, "Commission adopts road map for general review of EU budget", in *Europolitics*, No. 3237, 31 January 2007, p. 15.

⁵⁸Ontwerpverslag van de begrotingscommissie van het Europees Parlement over de toekomst van de eigen middelen van de Europese Unie, (2006/2205(INI)), 11 januari 2007, beschikbaar op http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/pr/647/647440/647440nl.pdf

⁵⁹Zie de bijdrage van het Belgisch Parlement aan de dialoog met het Europees Parlement. Er moet echter gewezen worden op het feit dat nog geen enkel nationaal parlement of regering een formeel standpunt over de toekomst van de eigen middelen van de Unie heeft ingenomen.

